

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЗАПОРІЗЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

ЗАТВЕРДЖУЮ

« ____ » _____ 2024

ТЕХНОЛОГІЇ СОЦІАЛЬНОЇ РОБОТИ

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

освітній ступінь: *бакалавр*
спеціальності: *231 соціальна робота*
освітня програма: *соціальна робота*
освітня кваліфікація: *бакалавр з соціальної роботи*

Укладач: Олена МАЛОВІЧКО

2024 рік

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, освітньо- професійний ступінь	Характеристика навчальної дисципліни
		денна форма здобуття освіти
Кількість кредитів - 4	Галузь знань 231 – <i>соціальна робота</i>	Нормативна
Розділів – 2	Спеціальність 231 – <i>соціальна робота</i>	Рік підготовки: 2
Загальна кількість годин - 120		3-й сем
		Лекції
Тижневих аудиторних годин для денної форми здобуття освіти: – 3 год	Освітньо-професійна програма <i>соціальна робота</i>	28 год.
		Практичні, семінарські
		14 год.
		Лабораторні
		год.
		Самостійна робота
		78 год.
	Вид контролю:	
	екзамен	

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Метою викладання навчальної дисципліни «Технології соціальної роботи» є формування у здобувачів освіти освітнього рівня бакалаврів теоретичних знань та практичних навичок щодо застосування сучасних технологій у соціальній роботі для ефективного вирішення соціальних проблем різних груп населення. Навчальна дисципліна покликана навчити майбутніх фахівців аналізувати ситуації, використовувати методи та інструменти соціальної роботи, а також сприяти професійному розвитку через розуміння етичних та правових аспектів професійної діяльності.

Основними завданнями вивчення дисципліни є:

- вивчення основних теоретичних підходів, принципів і концепцій, що лежать в основі сучасних технологій соціальної роботи, включаючи аналіз моделей і методик соціальної підтримки, реабілітації та інтеграції різних груп населення;
- формування розуміння основних концепцій, принципів та підходів в галузі соціальної роботи, що включають технології роботи з індивідуальними клієнтами, групами та спільнотами;
- формування розуміння практичного застосування методів та інструментів для вирішення соціальних проблем різних груп населення;
- вивчення методів соціальної діагностики, аналізу та оцінки потреб клієнтів для визначення найбільш ефективних підходів та технологій втручання;

- формування у студентів знань щодо етичних стандартів, які регулюють використання технологій соціальної роботи, з акцентом на захист прав клієнтів і конфіденційність інформації.

У разі успішного завершення курсу здобувач освіти набуває програмні компетентності:

ІК. Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми у галузі професійної діяльності або у процесі навчання, що передбачає застосування певних теорій та методів соціальної роботи і характеризується комплексністю та невизначеністю умов.

ЗК 4. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

ЗК 6. Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.

ЗК 11. Вміння виявляти, ставити та вирішувати проблеми.

СК 1. Знання і розуміння сутності, значення і видів соціальної роботи та основних її напрямів (психологічного, соціально-педагогічного, юридичного, економічного, медичного).

СК 8. Здатність застосовувати сучасні експериментальні методи роботи з соціальними об'єктами в польових і лабораторних умовах.

СК 9. Здатність оцінювати соціальні проблеми, потреби, особливості та ресурси клієнтів, в тому числі на етапі раннього втручання.

СК 10. Здатність розробляти шляхи подолання соціальних проблем і знаходити ефективні методи їх вирішення.

СК 13. Здатність до розробки та реалізації соціальних проектів і програм.

СК 15. Здатність взаємодіяти з клієнтами, представниками різних професійних груп та громад.

СК 16. Здатність дотримуватися етичних принципів та стандартів соціальної роботи.

СК 19. Здатність оцінювати результати та якість професійної діяльності у сфері соціальної роботи.

Програмні результати навчання, які досягаються за допомогою вивчення дисципліни:

РН 3. Ідентифікувати, формулювати і розв'язувати завдання у сфері соціальної роботи, інтегрувати теоретичні знання та практичний досвід.

РН 4. Формулювати власні обґрунтовані судження на основі аналізу соціальної проблеми.

РН 5. Теоретично аргументувати шляхи подолання проблем та складних життєвих обставин, обирати ефективні методи їх вирішення, передбачати наслідки.

РН 6. Розробляти перспективні та поточні плани, програми проведення заходів, оперативно приймати ефективні рішення у складних ситуаціях.

РН 11. Використовувати методи профілактики для запобігання можливих відхилень у психічному розвитку, порушень поведінки, міжособистісних стосунків, для розв'язання конфліктів, попередження соціальних ризиків та складних життєвих обставин.

РН 13. Використовувати методи соціальної діагностики у процесі оцінювання проблем, потреб, специфічних особливостей та ресурсів клієнтів.

РН 14. Самостійно визначати ті обставини, у з'ясуванні яких потрібна соціальна допомога.

РН 19. Виявляти сильні сторони та залучати особистісні ресурси клієнтів, ресурси соціальної групи і громади для розв'язання їх проблем, виходу із складних життєвих обставин.

РН 23. Конструювати процес та результат соціальної роботи в межах поставлених завдань, використовувати кількісні та якісні показники, коригувати план роботи відповідно до результатів оцінки

Міждисциплінарні зв'язки. Курс «Технології соціальної роботи» базується на знаннях, що будуть деталізовані під час вивчення таких дисциплін як «Теорія соціальної роботи», «Етика та деонтологія соціальної роботи», «Конфліктологія», «Соціальна робота з різними віковими групами» та інше.

3. Програма навчальної дисципліни

Розділ 1. ЗАГАЛЬНІ ТЕХНОЛОГІЇ СОЦІАЛЬНОЇ РОБОТИ. ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ТЕХНОЛОГІЇ СОЦІАЛЬНОЇ РОБОТИ.

Тема 1. Технологія соціальної роботи як галузь соціальних технологій

Сутність технології соціальної роботи. Класифікація технологій в соціальній роботі. Функції технологій соціальної роботи.

Тема 2. Соціальна діагностика як технологія соціальної роботи

Сутність і характеристика соціальної діагностики. Принципи соціальної діагностики. Діагностичні методи в соціальній роботі. Етапи та особливості технологій діагностики.

Тема 3. Технологія соціальної експертизи

Поняття соціальної експертизи. Організаційні моделі соціальної експертизи. Етапи роботи експертів при використанні різних моделей експертизи.

Тема 4. Технології проектування в соціальній роботі

Соціальне проектування як конструювання соціальної дійсності. Етапи соціального проектування. Стратегії проектної діяльності. Методи і методики соціального проектування.

Тема 5. Технології соціальної профілактики та адаптації

Сутність соціальної профілактики. Технології профілактики. Сутність соціальної адаптації, дезадаптації та переадаптації. Технології адаптації.

Тема 6. Технології соціальної реабілітації та терапії

Технології реабілітації. Технології терапії.

Тема 7. Технології групової роботи

Сутність групової роботи. Організація і етапи групової роботи. Методи і прийоми групової роботи. Організація груп взаємодопомоги.

Тема 8. Технології консультування та посередництва

Сутність технології консультування. Вимоги до соціального працівника як консультанта. Типи і види консультування. Консультування окремих категорій клієнтів. Технологія посередництва.

Тема 9. Технології зв'язку з громадськістю

Сутність технології паблік рилейшнз (ПР). Технології зв'язку з громадськістю в практиці соціальної роботи.

Розділ 2. МІЖДИСЦИПЛІНАРНІ ТА ІННОВАЦІЙНІ ТЕХНОЛОГІЇ СОЦІАЛЬНОЇ РОБОТИ. КОНКРЕТНІ ТЕХНОЛОГІЇ СОЦІАЛЬНОЇ РОБОТИ.

Тема 10. Соціологічні технології в соціальній роботі

Взаємозв'язок соціології та соціальної роботи. Технологія моніторингу системи соціального обслуговування. Ознаки соціологічного мислення соціальних працівників.

Тема 11. Соціально-педагогічні технології в соціальній роботі

Соціально-педагогічна компетентність спеціаліста з соціальної роботи. Соціально-педагогічна технологія. Педагогічні методи і технології в соціальній роботі.

Тема 12. Психологічні технології соціальної роботи

Сутність і значення психології в соціальній практиці. Характеристика і специфіка застосування психологічних методів у соціальній роботі.

Тема 13. Технології соціальної роботи, орієнтовані на сильні сторони клієнта.

Дефіцитна модель і модель сильних сторін. Різновиди втручання. Переваги та обмеження технологій, орієнтованих на сильні сторони клієнта.

Тема 14. Партисипативні технології соціальної роботи.

Методи партисипативної соціальної роботи. Етика та цінності партисипативних технологій. Залучення клієнтів до процесу прийняття рішень. Використання партисипативних технологій у роботі з різними цільовими групами

Тема 15. Цифрові технології (використання ШІ) та он-лайн консультування в соціальній роботі.

Концептуальні основи цифрових технологій у соціальній роботі. Використання штучного інтелекту (ШІ) у соціальній роботі. Онлайн-консультування. Етичні питання використання цифрових технологій та ШІ у соціальній роботі. Доступність та рівність у використанні цифрових технологій. Інновації та майбутні тенденції у використанні цифрових технологій та ШІ у соціальній роботі.

Тема 16. Технології соціального захисту населення

Сутність категорії «соціальний захист». Методи і технології соціального захисту (підтримки) населення в сучасних умовах. Технології соціального захисту та підтримки безробітних.

Тема 17. Технології соціальної роботи з сім'єю

Сутність проблем сучасної сім'ї. Технології роботи з сім'єю. Рівні технологій роботи з неблагополучною у виховному плані сім'єю.

Тема 18. Технології соціальної роботи з жінками

Специфіка соціальних проблем жінок. Соціальна робота з жінками у західних країнах. Технології соціальної роботи з жінками в умовах сучасної України.

Тема 19. Технології соціальної роботи з людьми похилого віку

Люди літнього та старого віку як соціальна спільність. Участь людей літнього віку в житті сучасного суспільства. Соціальна робота з людьми літнього та старого віку. Компетентність соціального працівника в роботі з людьми похилого віку.

Тема 20. Технології соціальної роботи з дезадаптованими дітьми і підлітками

Проблема дезадаптації дітей та підлітків в сучасному суспільстві. Технології соціальної роботи з дезадаптованими дітьми і підлітками.

Тема 21. Технології соціальної роботи з молоддю

Проблеми молоді і державна молодіжна політика. Технології соціальної роботи з молоддю.

Тема 22. Технології соціальної роботи з людьми з інвалідністю

Підхід до проблеми інвалідності в сучасних умовах. Технології соціальної реабілітації дітей з обмеженими можливостями та з сім'ями, які виховують дітей-інвалідів.

Тема 23. Технології соціальної роботи в пенітенціарній системі

Злочинність як соціальна і психологічна проблема. Технології роботи в пенітенціарних закладах із засудженими. Особливості роботи з неповнолітніми засудженими. Технології соціальної роботи з колишніми засудженими. Сучасні підходи до реабілітації злочинців.

4. Структура навчальної дисципліни

Назви тематичних розділів і тем	Кількість годин				
	денна форма				
	усього	у тому числі			
л		с/п	лаб.	сам.роб. інд.завд.	
1	2	3	4	5	6
Розділ 1. ЗАГАЛЬНІ ТЕХНОЛОГІЇ СОЦІАЛЬНОЇ РОБОТИ. ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ТЕХНОЛОГІЇ СОЦІАЛЬНОЇ РОБОТИ.					
Тема 1. Технологія соціальної роботи як галузь соціальних технологій.	8	2	2		4
Тема 2. Соціальна діагностика як технологія соціальної роботи	6	2			4
Тема 3. Технологія соціальної експертизи.	8	2	2		4

Тема 4. Технології проектування у соціальній роботі.	6		2		4
Тема 5. Технології соціальної профілактики та адаптації.	6	2			4
Тема 6. Технології соціальної реабілітації та адаптації.	6	2			4
Тема 7. Технології групової роботи.	6	2			4
Тема 8. Технології консультування та посередництва.	6	2			4
Тема 9. Технології зв'язку з громадськістю.	6		2		4
Разом за розділом 1	58	14	8		36
<i>Розділ 2. МІЖДИСЦИПЛІНАРНІ ТА ІННОВАЦІЙНІ ТЕХНОЛОГІЇ СОЦІАЛЬНОЇ РОБОТИ. КОНКРЕТНІ ТЕХНОЛОГІЇ СОЦІАЛЬНОЇ РОБОТИ.</i>					
Тема 10. Соціологічні технології в соціальній роботі.	5	2			3
Тема 11. Соціально-педагогічні технології в соціальній роботі.	5	2			3
Тема 12. Психологічні технології соціальної роботи.	5	2			3
Тема 13. Технології соціальної роботи, орієнтовані на сильні сторони клієнта.	5	2			3
Тема 14. Партисипативні технології соціальної роботи.	5		2		3
Тема 15. Цифрові технології (використання ІІІ) та он-лайн консультування в соціальній роботі.	5	2			3
Тема 16. Технології соціального захисту населення.	5	2			3
Тема 17. Технології соціальної роботи з сім'єю.	5		2		3
Тема 18. Технології соціальної роботи з жінками.	5		2		3
Тема 19. Технології соціальної роботи з людьми похилого віку.	5		2		3
Тема 20. Технології соціальної роботи з дезадаптованими дітьми та підлітками.	5		2		3
Тема 21. Технології соціальної роботи з молоддю.	5		2		3
Тема 22. Технології соціальної роботи з людьми з інвалідністю.	5	2			3
Тема 23. Технології соціальної роботи в пенітенціарній системі	5		2		3
Разом за розділом 2	70	14	14		42
<i>Усього годин</i>	120	28	14		78

5. Теми лекційних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Технологія соціальної роботи як галузь соціальних технологій.	2
2	Соціальна діагностика як технологія соціальної роботи	2
3	Технологія соціальної експертизи.	2
4	Технології соціальної профілактики та адаптації	2
5	Технології соціальної реабілітації та адаптації.	2
6	Технології групової роботи	2
7	Технології консультування та посередництва	2
8	Соціологічні технології в соціальній роботі.	2
9	Соціально-педагогічні технології в соціальній роботі	2
10	Психологічні технології соціальної роботи	2
11	Технології соціальної роботи, орієнтовані на сильні сторони клієнта.	2
12	Цифрові технології (використання ШІ) та он-лайн консультування в соціальній роботі	2
13	Технології соціального захисту населення	2
14	Технології соціальної роботи з людьми з інвалідністю	2
Разом		28

6. Теми семінарських занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Соціальна діагностика як технологія соціальної роботи	2
2	Технології соціальної профілактики та адаптації.	2
3	Технології соціальної реабілітації та адаптації.	2
4	Технології консультування та посередництва.	2
5	Технології соціальної роботи, орієнтовані на сильні сторони клієнта.	2
6	Цифрові технології (використання ШІ) та он-лайн консультування в соціальній роботі.	2
7	Технології соціального захисту населення.	2
Разом		14

7. Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Підготовка ментальних мап та глосарію термінів за запропонованими темами лекційних занять.	36
2	Підготовка ментальних мап та глосарію термінів за запропонованими темами лекційних занять.	42
Разом		78

Індивідуальне завдання

Достатній рівень складності (одне завдання на вибір здобувача освіти). Максимально 10 балів

1. Презентація "Технології профілактики залежностей"

Здобувачам освіти пропонується підготувати презентацію (8-10 слайдів) на тему профілактики залежностей (алкогольна, наркотична, інтернет-залежність тощо): огляд різних видів залежностей; методи профілактики (інформаційні кампанії, індивідуальне консультування, тренінги); приклади успішних профілактичних програм.

2. Реферат на тему: "Основні методи соціальної профілактики"

Здобувачам освіти пропонується написати короткий реферат (3-5 сторінок), який охоплює: визначення соціальної профілактики; огляд основних методів (просвітницька робота, індивідуальна профілактика, групова робота, соціально-психологічна підтримка); приклади застосування цих методів у різних сферах (освіта, охорона здоров'я, соціальні служби).

Високий рівень складності (одне завдання на вибір здобувача освіти). Максимально 20 балів

1. Міні-опитування серед одногрупників

Здобувачам освіти пропонується провести міні-опитування серед своїх одногрупників щодо знань або уявлень про соціальну діагностику: скласти 5-7 простих запитань; провести опитування серед 5-10 осіб; коротко проаналізувати результати та представити їх у вигляді таблиці або графіка.

2. Аналіз реальної профілактичної програми

Здобувачам освіти пропонується обрати реальну програму соціальної профілактики (наприклад, місцеву або національну програму профілактики ВІЛ/СНІДу, програму з попередження домашнього насильства) та аналізують: 1. Мету та завдання програми; 2. Основні методи та інструменти, які використовуються; 3. Результати та ефективність програми.

3. Аналіз кейсу "Робота з вразливою групою населення"

Здобувачам освіти пропонується самостійно сформулювати опис випадку (кейсу) в якому соціальний працівник працює з конкретною вразливою групою (наприклад, з дітьми-сиротами, літніми людьми або бездомними). Завдання: Визначити проблеми клієнта, запропонувати технології соціальної роботи, які можна застосувати для вирішення цих проблем, і обґрунтувати свій вибір.

НЕФОРМАЛЬНА ОСВІТА

В межах курсу пропонується безкоштовне підвищення знань за рахунок проходження онлайн-курсу «Соціальна робота з людьми, які мають хронічні захворювання». Студенти мають зареєструватись на платформі Prometheus, перейти на цей курс (https://apps.prometheus.org.ua/learning/course/course-v1:NETWORK+SW101+2017_T2) та уважно його опанувати. Неформальна освіта є альтернативою індивідуальному завданню та оцінюється також у 20 балів. Студент має завантажити на сторінку Moodle фотокопію сертифікату та прогресу проходження курсу.

Крім того, щоб оцінка була зарахована, необхідно заповнити та надіслати заяву та декларацію про участь у неформальній освіті. Підсумкова оцінка за неформальну освіту залежить від рівня прогресу: 100-80% - 20 балів, 79-60 % - 15 балів, 59-40 % - 10 балів, 39-20 % - 5 балів.

8. Види контролю і система накопичення балів

Поточний контроль знань				Сам. роб./ інд. завд./ неф.освіт.	екзамен	Сума
Атестація № 1 (30 балів)		Атестація № 2 (30 балів)				
Розділ 1	Модульний контроль	Розділ 2	Модульний контроль			
18	12	18	12	20	20	100

Шкала оцінювання: національна та ECTS

За шкалою ECTS	За 100-бальною шкалою	За національною шкалою	
		Екзамен/ диференційований залік	Залік
A	90 – 100 (відмінно)	5 (відмінно)	Зараховано
B	85 – 89 (дуже добре)	4 (добре)	
C	75 – 84 (добре)		
D	70 – 74 (задовільно)	3 (задовільно)	
E	60 – 69 (достатньо)		
FX	35 – 59 (незадовільно – з можливістю повторного складання)	2 (незадовільно)	Не зараховано
F	1 – 34 (незадовільно – з обов'язковим повторним курсом)		

9. Рекомендована література

Основна:

1. Купенко О. В. Соціальна робота: від теорії до практики : *навч. посіб.* Суми : Сумський державний університет, 2020. 192 с.
2. Семигіна Т. Сучасна соціальна робота. Київ : Академія праці, соціальних відносин і туризму, 2020. 275 с.
3. Семигіна Т. Міжнародна соціальна робота: пріоритети та стандарти. Київ : Академія праці, соціальних відносин і туризму, 2021. 175 с.
4. Сучасні теорії соціальної роботи : антологія / упор. Т. Семигіна. Київ : Академія праці, соціальних відносин і туризму, 2021. 160 с.
5. Тюття А. Т., Іванова І. Б. Соціальна робота: теорія і практика : *навч. посіб.* Київ : ВМУРОЛ «Україна», 2004. 408 с.
6. Тюття О. В. Консультативна взаємодія в соціальній роботі : *навч. посіб. для студ. психол. і соціол. спец. ун-тів* / О. В. Тюття. Київ : ВПЦ «Київський університет», 2016. 318 с.
7. Шахрай В. М. Технології соціальної роботи : *навч. посіб.* Київ : Центр навчальної літератури, 2006. 464 с.

Додаткова:

1. Актуальні питання соціальної роботи : *навч. посіб.* / О.М. Денисюк та ін. ; ред. кол.: О.В. Епель, Т.Л. Лях, І.В. Силантьєва. Ужгород : РІК-У, 2023. 420 с.
2. Мацкевіч Ю. Р. Теорія соціальної роботи : метод. рек. до практ. занять для здобувачів ступеня вищ. освіти бакалавра спец. «Соціальна робота» освіт.-проф. програми «Соціальна педагогіка». Запоріжжя : ЗНУ, 2020. 80 с.
3. Соціальна робота в Україні : *навч. посіб. для студ. вузів* / за заг. ред. І. Д. Зверевої, Г. М. Лактіонової. Вид. 2-ге, перероб. і допов. Київ : Центр навчальної літератури, 2004. 256 с.

Інформаційні ресурси

1. Вступ до соціальної роботи : навчальний посібник / за заг. ред. Т. І. Бутченка, А. О. Ярошенко. Запоріжжя : КСК-Альянс, 2014. 120 с. URL: <http://ebooks.znu.edu.ua/files/metodychky/2014/04/0032178.doc>. (дата звернення 09.08.2022).
2. Лукашевич М. П. Теорія і методи соціальної роботи : *навч. посіб.* 2-е вид., доп. і випр. Київ : МАУП, 2003. 168 с. URL: <http://ebooks.znu.edu.ua/files/Bibliobooks/Mofa/0031611.pdf>. (дата звернення 07.09.2020).